

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

Protocol dyslexie

Protocol dyslexie 2024-2025

Goois Lyceum

Mevr [M. Bischoff](#) (coördinator dyslexie/ondersteuningscoördinator havo)

Mevr [K. Pouwe](#) (ondersteuningscoördinator vwo)

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	blz. 3
Definitie dyslexie	blz. 3
Signalering, verwijzing en begeleiding	blz. 5
Compenserende faciliteiten	blz. 6
Dispenserende faciliteiten	blz. 8

Inleiding

Het beleid van het Goois Lyceum rondom dyslexie is opgesteld conform de richtlijnen van het landelijk [Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs](#) (2022). In dit protocol worden de faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring nader toegelicht.

Leerlingen bij wie sprake is van dyslexie kunnen moeilijkheden ervaren binnen de lees- en/of spellingvaardigheid. Dit hoeft echter geen belemmering te zijn voor schoolsucces; dit hangt tevens samen met motivatie, welbevinden en inspanning ten aanzien van school. Leerlingen met dyslexie zullen doorgaans meer tijd moeten besteden aan leer- en maakwerk. Het is hierbij van belang dat de leerling leert keuzes te maken die ervoor zorgen dat hij/zij zo min mogelijk belemmeringen ervaart.

Leerlingen met een dyslexieverklaring hebben recht op compenserende faciliteiten. In uitzonderlijke gevallen zijn aanvullende faciliteiten mogelijk die in afstemming met de ondersteuningscoördinator/afdelingsleider toegekend kunnen worden. In dit protocol worden alle faciliteiten nader toegelicht.

Definitie dyslexie

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking (Stichting Dyslexie Nederland, 2016). Voordat we ingaan op de faciliteiten voor leerlingen met dyslexie, wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de uiting van dyslexie binnen het voortgezet onderwijs. Dyslexie kan zich uiten in zowel lezen én spellen, maar ook alleen in lezen óf spellen.

Zie meer informatie [Dyslexie Centraal](#).

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

Lezen:

Leerlingen met dyslexie leren het lezen (veel) langzamer dan gezien hun cognitieve mogelijkheden te verwachten is. Ze hebben moeite om van spellend lezen tot het lezen van gehele woorden te komen. Het lezen blijft vaak langzaam gaan en kost veel moeite. Dit kan gevolgen hebben voor het begrijpend lezen. Binnen het begrijpend lezen kunnen leerlingen zowel problemen ervaren op het gebied van tekstbegrip als op het gebied van het leestempo. In dat laatste geval kost de leesteknik de leerling zoveel moeite, dat daardoor de betekenis (taalinhoud) minder goed doordringt.

Spelling:

Bij leerlingen met dyslexie duurt het langer voordat ze de juiste letter kunnen koppelen aan de juiste klank waaruit een woord bestaat. Vaak blijven ze hardnekkige spellingfouten maken. Bovenstaande belemmeringen hebben niet alleen invloed op de lees- en spellingvaardigheid, maar kunnen ook in andere onderdelen van het lesverloop worden teruggezien. Leerlingen kunnen verder hinder ondervinden van de volgende zaken, waarbij niet elke leerling in dezelfde mate hinder ondervindt

- Onthouden van instructies:

Leerlingen ervaren moeilijkheden met het onthouden van meervoudige instructies. Ook komt het vaak voor dat lange, complexe instructies niet (direct) worden begrepen.

- Uit het hoofd leren van feiten en namen:

Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite om gestandaardiseerde (leer)stof te onthouden. Deze stof moet 'gestampt' of ook wel uit het hoofd geleerd worden. Dit kan gevolgen hebben voor het aanleren van woorden in een andere taal, het automatiseren van de tafels bij het rekenen.

- Plannen en organiseren:

Leerlingen met dyslexie ervaren vaker moeite met het noteren van het huiswerk en het aanbrengen van structuur in het maken van huiswerk. Dit kan hen absoluut meer tijd kosten dan hun klasgenoten.

- Vreemde talen:

Iedere taal kent zijn eigen uitdagingen. Voor elke leerling met dyslexie kan een verschillend onderdeel binnen een moderne vreemde taal problemen opleveren. Het aanleren van een nieuwe taal vergt bij leerlingen met dyslexie vaak een hogere inspanning.

- Sociaal emotioneel functioneren:

Leerlingen met dyslexie moeten zich over het algemeen meer inspannen voor schoolse taken dan leerlingen zonder dyslexie. Leerlingen kunnen faalangst ontwikkelen, gedemotiveerd raken of een laag zelfbeeld ontwikkelen. Om te voorkomen dat leerlingen ongemotiveerd of faalangstig worden is een adequate begeleiding van groot belang.

Signalering, verwijzing en begeleiding

Bij veel leerlingen met dyslexie worden de leerproblemen al vroeg gesignaleerd, waardoor al in de basisschoolperiode een dyslexieverklaring wordt afgegeven. In enkele gevallen komt het voor dat een leerling niet is opgevallen tijdens de basisschoolperiode waardoor dyslexie nog niet is gediagnosticeerd. Het is dan van belang om de eventuele dyslexie vlot vast te stellen, zodat tijdig de juiste ondersteuning geboden kan worden en de gevolgen voor de schoolresultaten worden beperkt. Om die reden kan het Goois Lyceum de mogelijkheid bieden voor een dyslexie-signaleringsonderzoek.

Leerlingen kunnen in aanmerking komen voor een dyslexie-signaleringsonderzoek als blijkt dat zij problemen ervaren binnen de taalvakken, als de basisschool bij de overdracht een vermoeden van dyslexie doorgeeft of wanneer docenten bijzonderheden opmerken in schriftelijke opdrachten. Als er bij een leerling het vermoeden van dyslexie bestaat, dan kan de mentor dit signaal bespreken met de leerlingcoördinator. De leerlingcoördinator bespreekt dit vermoeden met de ondersteuningscoördinator, waarna een indicatietest wordt ingepland. Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd en moeten toestemming geven voor het onderzoek. Deze toestemming is noodzakelijk om het onderzoek uit te kunnen voeren.

Leerlingen maken tijdens het signaleringsonderzoek een aantal lees- en spellingtoetsen om de mate van ernst van de problemen te inventariseren. De uitslagen worden met ouder(s)/verzorger(s) gecommuniceerd. Wanneer de uitslag van het dyslexie-signaleringsonderzoek aanleiding geeft voor vervolgstappen, wordt geïnterviewd of de problematiek hardnekkig aanwezig is. Dit houdt in dat de leerling intensieve ondersteuning heeft gehad buiten de klas, zonder aantoonbaar resultaat. Dit geeft aan dat de problematiek dusdanig aanwezig is, dat voldaan wordt aan het criterium van hardnekkigheid (een vereist criterium voor een dyslexieverklaring). Voldoet een leerling hier niet aan, dan zal eerst de hardnekkigheid moeten worden aangetoond middels remedial teaching. Het Goois Lyceum werkt onder andere samen met Bureau Taalsprong. Bureau Taalsprong kan de leerling Remedial Teaching aanbieden.

Wanneer de leerling voldoet aan het criterium van hardnekkigheid, wordt hij/zij doorverwezen naar een externe praktijk met expertise op het gebied van dyslexie binnen het voortgezet onderwijs. Hier kan een definitieve conclusie worden getrokken over de aanwezigheid van dyslexie, eventueel resulterend in een dyslexieverklaring. Het kan ook voorkomen dat leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) op eigen initiatief met een dyslexieonderzoek starten.

Voor meer informatie over dyslexie, tips voor leerlingen, ouders en docenten zie de website van [Dyslexie Centraal](#).

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

Begeleiding

De leerlingen met dyslexie uit de brugklas worden begin september uitgenodigd voor kennismakingslessen waarin de leerlingen wegwijs worden gemaakt op het Goois Lyceum. Onderwerpen die in de kennismakingslessen aan bod komen zijn: kennismaken, faciliteiten, digitaal maken van toetsen met spellingscontrole en/of een voorleesprogramma, tips en bij wie kun je terecht met je vragen.

De begeleiding van leerlingen met dyslexie verloopt via het PM-model. Dat wil zeggen dat docent, mentor, leerlingcoördinator en de ondersteuningscoördinator allen een rol spelen.

Compenserende faciliteiten

Faciliteiten zijn maatregelen die voor alle leerlingen met dyslexie ingezet kunnen worden. Hiermee probeert het Goois Lyceum leerlingen tegemoet te komen in de belemmeringen die zij vanuit hun dyslexie ondervinden. De wettelijke bepalingen zijn hierbij leidend. Belangrijk om te vermelden is dat wij in staat zijn om ondersteuning te bieden voor leerlingen met dyslexie, wij verlenen geen behandeling. Hiervoor kan een leerling bij een externe instantie worden aangemeld.

Alle leerlingen met een dyslexieverklaring hebben recht op de algemene faciliteiten. De meeste leerlingen met dyslexie kunnen hiermee goed hun schoolloopbaan vervolgen. Enkele leerlingen hebben behoefte aan specifieke aanvullende faciliteiten. Deze worden niet automatisch ingezet, maar kunnen in overleg toegepast worden wanneer op de dyslexieverklaring vermeld staat dat de leerling hier baat bij heeft.

Toegekende aanpassingen moet de school vastleggen in het dossier van een leerling.

Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie

- Tijdverlening

De leerling heeft recht op 25% meer tijd bij alle schriftelijke toetsen. Indien extra tijd niet mogelijk is, wordt de toets ingekort. In dat geval geeft de docent bij aanvang van de toets aan welke vragen niet gemaakt hoeven te worden.

- Lay out

Opgaven die goed leesbaar zijn, lettertype: Arial 12p en regelafstand 1, geen handgeschreven, maar getypte opgaven in het voorgeschreven lettertype, rustige lay-out duidelijke plaatjes, grafieken e.d., geen schuingedrukte, maar dikgedrukte of onderstreepte passages, vragen over de tekst op een apart blad, zodat makkelijk teruggelezen kan worden.

- Cito toetsen

De leerlingen met dyslexie hebben recht op een auditieve afname van de Cito-toets.

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

- Luisterboek bij (jeugd-)literatuur

De leerling mag bij het lezen voor de literatuurlijst als ondersteuning gebruikmaken van een luisterboek. Het moet hierbij wel gaan om een originele, niet ingekorte of aangepaste versie. De aanschaf/huur hiervan valt onder de verantwoordelijkheid van de ouders.

Tijdens het leesuur mag door leerlingen met dyslexie gebruikgemaakt worden van het luisterboek via Passend lezen. Zij kunnen de website openen op hun Chromebook.

Leerlingen met dyslexie kunnen tot 18 jaar gratis lid worden van de website [Passend lezen](#). De website heeft een grote collectie met luisterboeken.

Let op: Geen aangepaste normering van spelling

Bij het beoordelen van toetsen wordt voor alle leerlingen dezelfde normering toegepast; leerlingen met dyslexie krijgen geen aangepaste normering voor spellingfouten. Leerlingen bij wie de spelling een hardnekkig onderdeel is van de dyslexie, kunnen aanvullende specifieke compenserende faciliteiten aanvragen in de vorm van technische hulpmiddelen (inclusief spellingcontrole).

- Technische hulpmiddelen thuis en op school

Gebruik van computer en/of Chromebook waar mogelijk inclusief spellingcontrole en ondersteunende voorleessoftware.

In afstemming met de ondersteuningscoördinator kan een leerling toestemming krijgen om zijn/haar Chromebook en/of voorleessoftware in de lessen te gebruiken. Digitale schoolboeken kunnen na overleg met en goedkeuring van de school aangeschaft worden via Dedicon. Tevens voorziet de school in auditieve ondersteuning middels Claroread/Textaid.

- Technische hulpmiddelen bij toetsen

Gebruik van het Chromebook tijdens toetsen voor leerlingen met dyslexie is toegestaan in overleg met de ondersteuningscoördinator.

De leerling heeft tijdens toetsmomenten geen toegang tot 'verboden' hulpmiddelen als een digitaal woordenboek, een digitale encyclopedie, e-mail en internet. Wel is het voor leerlingen met dyslexie toegestaan om de spellingscontrole op de computer te activeren. Dit compenseert eventuele spellingsfouten die de beoordeling van de toets nadelig beïnvloeden.

- Mondeling toetsen

Omdat mondeling toetsen in het voortgezet onderwijs praktische kanttekeningen kent, heeft het werken met technische ondersteuning de voorkeur. Technische hulpmiddelen bevorderen de zelfredzaamheid, hetgeen een goede voorbereiding is op het Centraal Eindexamen en het vervolgonderwijs. Wanneer een leerling in de onderbouw moeite heeft met formuleren, wordt in overleg met de ondersteuningscoördinator en de desbetreffende docent bekeken in hoeverre gedeeltelijk mondeling toetsen een uitkomst kan bieden. Ook kan extra mondelinge toelichting op een vraag ondersteunend werken. In de (pre-)examenklassen is mondelinge afname van schriftelijke toetsen niet toegestaan in verband met eisen die gelden voor het Centrale Eindexamen.

GOOIS LYCEUM

HAVO / VWO / TECHNASIUM / GYMNASIUM

Faciliteiten ten aanzien van het Centraal Eindexamen

Tijdens het Centraal Eindexamen heeft de leerling recht op vergelijkbare faciliteiten als in de leerjaren daarvoor, conform de eisen van het College voor Toetsing en Examen. Het is hierbij van belang dat de leerling ruime ervaring heeft opgedaan met de geboden faciliteiten.

Aanvragen voor faciliteiten ten behoeve van dyslexie komen zodoende ruim voor het examenjaar al bij de school in beeld. Het gebruik van onderstaande faciliteiten tijdens het Centraal Eindexamen wordt door de school gedeeld met de Onderwijsinspectie.

Voor het actuele en leidende overzicht van faciliteiten op het eindexamen, zie de [Brochure Passend Examineren 2025](#).

Mogelijkheden zijn:

- verklanking (voorlezen van teksten)
- maximaal 30 minuten tijdverlenging
- gebruik van de computer als schrijfgerei, waarbij voor dyslectici de spellingcontrole mag worden gebruikt. Bij toetsen waar spelling wordt getoetst, is dit niet toegestaan. Bij gebruik van de computer ziet de school erop toe dat de kandidaat geen toegang heeft tot hulpmiddelen die niet zijn toegestaan, zoals een digitaal woordenboek. Zie het document [regeling hulpmiddelen havo en vwo](#) op Examenblad.nl.

Dispenserende faciliteiten

Voor de meeste leerlingen met dyslexie zijn de compenserende faciliteiten voldoende om hun schoolloopbaan met goed gevolg af te ronden. In uitzonderlijke gevallen komt het voor dat leerlingen met dyslexie onvoldoende baat hebben bij de geboden compenserende faciliteiten. In dat geval kan een beroep worden gedaan op dispenserende maatregelen. Bij dispensatie wordt een leerling vrijgesteld van bepaalde geldende eisen. Er kan dan sprake zijn van een aanpassing in de lesinhoud of vrijstelling van een tweede moderne vreemde taal. Pas wanneer de kansen op schoolsucces in gevaar komen, wordt in overweging genomen gebruik te maken van deze mogelijkheid. Ook is bij het verlenen van dispenserende maatregelen de school verantwoordelijk om per individu te bepalen of hij/zij hiervoor in aanmerking komt.

- **Ontheffing tweede moderne vreemde taal**

Havo: Leerlingen met dyslexie kunnen vanaf klas 4 een profiel kiezen zonder de tweede moderne vreemde taal. Leerlingen kunnen in klas 3 een aanvraag indienen om in aanmerking te komen voor ontheffing van de tweede moderne vreemde taal als zij de wens hebben om na de havo door te stromen naar het vwo.

Vwo: Leerlingen met dyslexie kunnen in klas 3 een aanvraag indienen om in aanmerking te komen voor ontheffing van de tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw van het vwo. Deze aanvraag kan ingediend worden bij de ondersteuningscoördinator in het derde leerjaar. De aanvraag zal worden besproken met de afdelingsleider en ondersteuningscoördinator.